

NASLOVNICA

ČLANCI

Tekući broj

Prethodni broj

Prošli brojevi

Zbirke po temama

TKO ŠTO RADI U JAVNOM ZDRAVSTVU

DOGAĐANJA

O NAMA

HČJZ

Upute za autore

Autorska izjava

PISMA ČITATELJA

KORISNI LINKOVI

Baze podataka

Časopisi

Edukacija

Knjige

Kongres

Medline

Newsletter

Organizacije

MAPA PORTALA

Hrvatska povijest i zdravlje

KRATKI PRIKAZ POVIJESTI ZDRAVSTVA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE - Osvrt na javno zdravstvo**(Short History of Health in Koprivničko Križevačka County: Review on Public Health)**

Krešimir Švarc

Povijest zdravstva Koprivnice seže u daleku prošlost. Prve, iako oskudne podatke nalazimo već polovicom 14. st., a zdravstvo se spominje i u povelji kralja Ludovika kojom je 1356. godine proglašio Koprivnicu Slobodnim kraljevskim gradom. Tek polovicom 18. stoljeća nailazimo i na imena pojedinih liječnika («vračitela», ranarnika i kirurga), a sva ondašnja djelatnost obavljala se u hospitalima, koji su često mijenjali smještaj o čemu postoji podosta podataka. Tek 1869. prilikom izgradnje željezničke pruge Budimpešta-Zagreb, i izbijanja epidemije dizenterije, Kraljevsko namjesničko vijeće proglasilo je tadašnji hospital javnom gradskom bolnicom, što je označavalo jedno novo doba u koprivničkom zdravstvu. Ta prva bolnica bila je smještena u zgradi bivšeg vojnog magazina pokraj crkve Sv. Nikole. Izmijenilo se nekoliko ravnatelja, od prvog Jakoba Wintera, ranarnika, do dr. Franje Hermana za vrijeme kojega je izgrađena «nova» bolnica 1875. godine (danas obnovljen Županijski dom zdravlja). Nezaobilazno ime je dr. Niko Selak, koji je 1888. postao ravnateljem bolnice u Koprivnici. Njegovo kratko doba nesumnjivo je najznačajniji dio povijesti koprivničkog zdravstva. Ne samo da je bio dobar organizator, iskusen liječnik praktičar, dobar operater, te posebno liječnik koji se bavio operativnom oftalmologijom, što je za ono vrijeme bilo zaista nešto izuzetno. Međutim, za ovaj prikaz čini mi se najznačajnijim spomenuti da je dr. Selak bio prvi koji na ovim prostorima uveo neke od principa javnog zdravstva u širem smislu riječi. Uveo je statističku obradu bolesnika koprivničke bolnice kroz dvadeset godišnje razdoblje, s analizom pobola i smrtnosti, epidemiologije tuberkuloze, trahoma i nekih zaraznih bolesti. Predložio je sistematske preglede žena koje se bave prostitucijom, a obrađivao je i spolne bolesti. Sve je to objavljeno u njegovom «Izvješću o javnoj općoj bolnici slobodnog i kraljevskog Grada Koprivnice od 1869. do kraja 1889.». Konačno treba spomenuti da je upravo u Koprivnici izdao i knjigu «Oči i zdravlje školske djece u Hrvatskoj i Slavoniji». Rezimirajući vrlo kratko razdoblje njegovog boravka u Koprivnici (umro je od trbušnog tifusa 1891.), pretvorio je malu, zanemarenu provincijsku bolnicu u značajnu ustanovu. Za ovaj prikaz može se istaknuti već spomenuta činjenica da je zapravo bio prvi koji se bavio i problemima javnog zdravstva.

Nakon dr. Selaka na čelo bolnice dolazi vrlo istaknuti koprivnički liječnik dr. Mirko Kasumović, koji tu ustanovu vodi kroz punih 40 godina. Nemoguće je nabrojiti sve što je kroz to njegovo razdoblje učinjeno. Modernizirao je i elektrificirao bolnicu, nabavio sterilizatore, prvi rendgen aparat, izradio operacione sale, uveo centralno grijanje, izgradio novu zgradu Internog odjela (proširena i dograđena i danas je u toj funkciji), kužni paviljon, kuhinju, itd. Mora se spomenuti još i podatak da je uz ravnateljevanje bolnicom obavljao i funkciju gradskog fizika, nešto kao današnja sanitarna inspekcija, i neke poslove javnog zdravstva (izdavanje svjedodžbi i sl.).

Međutim, za ovaj prikaz moramo se vratiti u 1928. godinu, kada je u našem gradu osnovana školska poliklinika, na poticaj i uz prisustvo prof. dr. Andrije Štampara, kao prve ustanove specijalizirane za preventivnu medicinu, koja je provodila redovite sistematske liječničke i stomatološke preglede, povremeno uz angažiranje oftalmologa iz Zagreba i sistematske preglede vida. U svom sastavu imala je kupaonicu s tuševima za redovito pranje đaka uz prisustvo medicinske sestre. Stalno zaposleni liječnik i stomatolog vršili su uz to i nastavu iz higijene, održavali niz predavanja i sl. I dok se liječnička praksa, uz bolničko liječenje te ambulante tzv. okružne blagajne, obavljala u privatnim ordinacijama, Koprivnica je školskom poliklinikom dobila prvu javnu ustanovu temeljenu na posve novim principima socijalne i preventivne medicine.

Nakon ratne stagnacije, već 1945. g. osniva se prva Zdravstvena stanica na čelu s dr. Vladimirom Vondračekom, koji je uskoro povećao tim suradnika te uspio angažirati i prvog pedijatra dr. L. Bezića, nastavljajući uz kurativni rad, niz preventivnih aktivnosti, kao što su cijepljenja, higijenski tečajevi, epidemiološki izvidi i dr.

Razvoj vanbolničkih djelatnosti već je 1952. ostvario uvjete da se u Koprivnici osnuje Dom narodnog zdravlja, na čelu s dr. Albertom Heinrichom. Njegovim zauzimanjem uskoro u Domu radi već pet liječnika, šest sestara, devet primalja, tri zubara, a osniva se dječji, školski i antituberkulozni dispanzer, te prva higijensko-epidemiološka služba. Sada se već može govoriti o dobro organiziranoj preventivnoj djelatnosti.

Istovremeno od 1945. bolnicom rukovodi dr. Ladislav Juričić, koji osuvremenjuje bolnicu, upotpunjuje kadrove, nabavlja opremu, uvađa niz novih dijagnostičkih, terapijskih i operativnih metoda, angažira specijalistu dr. Nikolu Ivanovića za šefa internog odjela, ostvaruje mogućnost specijalizacije niza novih liječnika (kirurga, pedijatra, interniste, ginekologa). I tako je kroz to razdoblje u Koprivnici djelovao dobro organizirani Dom zdravlja s nizom preventivnih aktivnosti, te dobro opremljena i osposobljena bolnica.

Godine 1958. dolazi do integracije Doma zdravlja i Opće bolnice u jedinstvenu ustanovu, pod nazivom Medicinski centar, na čelu s dr. Stankom Vovkom, čime je ostvarena još intenzivnija ekspanzija svih oblika zdravstvene djelatnosti. U bolničkom dijelu otvaraju se novi odjeli, koji svaki u svom djelokrugu ima i preventivno djelovanje (dispanzer za žene, za kontracepciju, dječji dispanzer sa savjetovalištim, antituberkulozni dispanzer sa sistematskim fluorografijama i nizom drugih mjera, akcije otkrivanja ranih faza karcinoma, dijabetesa, i dr.). U vanbolničkom dijelu Medicinskog centra nastavlja rad školski dispanzer u kojem radi nekoliko timova (uz liječnike specijaliste i psiholog te logoped), te stomatološki dio s nekoliko timova stomatologa i ortodontom. Provode se cijepljenja, sistematski pregledi, suradnje sa školama, predavanja, savjetovišta i dr. Osniva se nova služba medicine rada s nekoliko timova specijalista medicine rada i industrijskim ambulantama u većim radnim organizacijama koji obavljaju sistematske preglede te pregledima prije zaposlenja i sl.

U vrijeme Medicinskog centra bilježimo i vrlo intenzivnu graditeljsku djelatnost (gradnja ili adaptacija niza seoskih ambulanata, izgradnja nove zgrade za tuberkulozu, te konačno izgradnja nove bolnice (1980)).

HRVATSKA POVIJEST I ZDRAVLJE

KRATKI PRIKAZ
POVIJESTI
ZDRAVSTVA
KOPRIVNIČKO-
KRIŽEVAČKE
ŽUPANIJE - Osvrt na
javno zdravstvo

Josip Berlot (Rijeka,
28.04.1895 - Zagreb,
14.09.1975)

SADRŽAJ

Priprema za ispis
članka

Pošaljite ovaj članak:

[Upišite e-mail adresu](#)

[POŠALJI STRANICU](#)

Za ovaj prikaz treba posebno napomenuti i osnivanje Higijensko-epidemiološke djelatnosti na čelu s dr. Albertom Heinrich, prvim specijalistom epidemiologije, koji je od formiranja Medicinskog centra u svojoj službi organizirao: epidemiološki odsjek, odsjek javne higijene, odsjek higijene prehrane, odsjek za zdravstveno prosvjeđivanje (sa Zdravstvenim sveučilištem za široku javnost), odsjek statistike, odsjek za zarazne bolesti, odsjek za socijalni rad, registar za rak, antirabičnu stanicu, odsjek za suzbijanje alkoholizma i dr.

Godine 1977. na čelo Higijensko-epidemiološke djelatnosti dolazi mr. sc. dr. Dragutin Toth zalažući se za daljnje proširenje i unapređenje preventivne medicine u Koprivnici, u čemu je i potpuno uspio. Stvorio je tako mogućnost da se 1994. formiranjem Opće bolnice na čelu s dr. Mijom Bardekom, Doma zdravlja na čelu s dr. Marijom Krajinom, formira i zaseban Zavod za javno zdravstvo kojemu je bio na čelu do 1996, kada ga zamjenjuje dr. Mladen Brezovec.

Nizom novih stručnih kadrova, opreme, novih laboratorija, proširenjem aktivnosti, ostvarila se vizija osnivača Zavoda, dr. D. Totha.

LITERATURA:

Brozović L. Građa za povijest Koprivnice, Koprivnica, 1978.

Feletar D. Podravina I, Muzej grada Koprivnice, Koprivnica, 1988.

Kovačić L, Švarc K, Švarc-Janjanin S. History of the Koprivnica General Hospital, Croatian Medical Journal 38/4, 1997.

Kovačić M. Život i djelo dr. Nike Selaka, Medicus 3/1, Zagreb, 1994.

Švarc-Janjanin S. Zdravstvo i zdravstvene prilike u Koprivnici do 1918. godine, Podravski zbornik 15, 1989.

Švarc K. Od nekadašnjeg hospitala do današnje bolnice, Koprivnički liječnički zbornik, 1973.

Švarc K. Razvoj zdravstva u Koprivnici, Monografija Koprivnice, Izabrane teme, 1995.